

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Carinska borba s Srbijo. — Naše gorsko brezasto govedo. — Društvo graških hišnih posestnikov in naša kmetijska družba. — Hmeljeva listna uš. — Vážnost mestnega prevzemnega urada na Dunaju za avstrijske poljedelce. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem. — Uradno. — Tržna poročila. — Oznanila.

Carinska borba s Srbijo.

V našem listu se je že večkrat govorilo o naših trgovinskih odnošajih s Srbijo, osobito takrat, ko so se prvokrat pretrgale vse zveze. Od te dobe je naša vlada že večkrat poskusila, da bi se s Srbijo zopet pogodila, toda zaman; in tako smo zopet prišli do točke, kjer se pravi ali ali. Naša vlada je toraj 7. t. m. zopet zaprla mejo uvozu za živino, z ostalim blagom pa se ravna po našem avtonomnem carinskem tarifu.

Za naše poljedelstvo in gozdarstvo, ki je dosedaj bilo zelo oškodovano po srbski konkurenci, je ta dogodek zelo važen, in naj nam nikdo ne zameri, če si vso stvar ogledamo natančneje. Najpoprej je treba, da si na kratko pojasnimo ves ta položaj.

Kakor znano, je naše trgovinske diplomate presenetila carinska pogodba Srbije z Bolgarijo, ki je bila naravnost naperjena proti Avstriji. Že ta nepazljivost je bila velik pogrešek, ki pa se je povečal še s tem, da naši niso imeli toliko poguma, da bi Srbom narekovali našo voljo. Res je sicer, kakor omenjeno, naša država odgovorila nato s tem, da je zaprla mejo, kar je potem tudi povzročilo, da Srbija ni predložila skupščini nadaljnih carinskih pogodb, kakor je to hotela storiti poprej. Namesto pa, da bi se ta uspeh dobro izrabil s tem, da bi se meja zaprla tako dolgo, da bi srbska prekanjenost popolnoma podlegla, začelo se je od naše strani zopet pogajati. Meja se je zopet odprla, s Srbijo se je sklenil nek trgovinski provizorij, in srbska vlada si pač lahko domišlja, da smo mi podlegli. Tako stojimo danes ravnatom, kjer smo stali pred večimi meseci, in naša vlada je zopet morala s Srbijo pretrgati vse trgovinske zveze, da bi isto prisilila do večje popustljivosti; vpraša se le, v čem naj bi ta obstala.

Naše ministrstvo za zunanje zadeve je zahtevalo od Srbije to dvoje: Prvič, da ta pripusti 71 carinskih pozicij za našo obrt in drugič, da ista ne prezre naše avstrijske obrti tako dolgo, dokler se ne sklene konečna trgovinska pogodba. Ako poslednje prestavimo iz diplomatskega jezika na slovensko, se to pravi: Srbija naj se zaveže, da hoče naročiti svoje potrebščine za topničarstvo na

Českem v Skodi. Srbija je pripustila 71 carinskih pozicij svoje avtonomne carine, in to gotovo v prid naše industrije; kar pa se tiče druge zahteve, je isto odklonila, pač pa obljubila, da hoče pri naši industriji naročiti za 26 milijonov frankov (à 95 v) državnih potrebščin, vendar glede naročila pušk in topov hoče imeti proste roke.

Vsa borba naše vlade s Srbijo se gre toraj le za industrijske interese, in tem se pridruži tudi bančni kapital, kajti kakor znano potrebuje Srbija kredita. Kar se tiče našega domačega poljedelstva in gozdarstva, bi toraj lahko gledali z prekrizanimi rokami, dokler se ta vojska ne konča.

Ali pa je tudi stvar tako preprosta? Ne, na noben način. Kakor je današnje stanje, preti velika nevarnost našim poljedelskim interesom, ki obstoji v tem, da bo moralo zopet naše poljedelstvo plačati ves ta račun, kakor se je to zgodilo že večkrat. Naša dolžnost je toraj, da svarimo v tem oziru že danes. Mogoče je namreč, da Srbija konečno privoli in dá zaslužiti v Skodi na Českem svoje milijone s tem, da naroči vse puške in topove z vso potrebno municijo; nadalje da kupi vso sol in petrolej, ves material za nameravano železnico ter vse, kar je za železniški promet potrebno (to namreč je zahtevala naša država) na Avstrijskem — toda vpraša se: Ali bo Srbija storila vse to brez popusta od naše strani? Gotovo ne! Veliko bolj verjetno je, da bo Srbija zahtevala olajšave pri uvozu svoje živine in svojega žita, kar bi se naj določilo v bodoči trgovinski pogodbi.

Ali hoče to naša vlada ali ne, razmere jo tirajo, da se bo morala odločiti. Vprašati bo se treba: Kaj je avstrijsko-ogrskemu narodnemu gospodarstvu v trajnejšo korist, ali enkratni milijonski dobiček nekterih velikih industrij, ali pa varstvo in procvit domačega poljedelstva? Da bi se za poslednje zavzela naša vlada, to bi pač ne bilo tako težavno; za naše narodnogospodarstvo, toraj državno celoto, gotovo niso tovarne v Skodi, ali dobiček nekterih posestnikov petrolejnih vrelcev, naše saline, ktere, da omenimo, potrebujemo sami zase, tolike važnosti, kakor naše po-

ljedelstvo; tudi zato se ne gre, da bi nekteri veliki industrijci pri srbskih železnicah zaslužili milijone. Ne, veliko važnejše je, da se naše poljedelstvo oprosti srbske konkurence in živinske kuge, ter da si lahko vsaj nekoliko oddahne. Za gotovo pričakujemo, da bo slednje naša vlada uvaževala, kajti nasprotno bi bil naravnostni udarec našemu poljedelstvu. Pomislimo samo: Gre se pravzaprav samo za enkratni nestalen zaslužek par milijonov kron, ki pa še povrh tega niti ne bi bile v korist širjim slojem, ampak le nekterim podjetnikom. In če pri tem tudi igra glavno ulogo bančni kapital, vendar za našo vlado to ni zadostni vzrok, da bi oškodovala naše poljedelstvo.

Da se razumemo, ponovim še enkrat: Ni naš namen, da bi se na vsak način hoteli bojevati zoper postopanje naše vlade napram Srbiji z ozirom na industrijo in veliki kapital. Vsakokratno agrarno načelo je: Živeti in druge živeti pustiti. Toda, da bi se pri morebitni konečni trgovinski pogodbi s Srbijo pustila živeti le velika industrija, naše poljedelstvo pa bi poginjalo, temu nasprotujemo že danes. Veseli nas, da se je vendar enkrat zaprla meja srbski živini. Tega postopanja pa ne smatramo le kot nekaj začasen pripomoček v prid industrijnim zahtevam, temveč mi zahtevamo, da se določi tudi v bodoči pogodbi s Srbijo, ker to zahtevajo interesi naše živinoreje. Zjedno besedo: Že danes odločno nasprotujemo, da bise smatrala kosti naših poljedelcev kot nekaka kompenzacija v prid industrijnim zadevam.

Brezdvomno je v tem trgovinsko-političnem boju s Srbijo Avstrija močnejša, in nadejamo se, da tudi zadnja zmaga, ne da bi naše poljedelstvo in industrija zgubili tudi pičico. Pogoji pa je, da ostane naša vlada trdna, ter da ima zmira svoj smoter pred očmi, ki je enakomerna korist našemu poljedelstvu in naši industriji.

To upamo, to pričakujemo, to zahtevamo!

—§—

Najvažnejše reči, ki jih uvažava Srbija na Avstrijsko, so bile leta 1905. sledeče: Srbija je uvozila v našo monarhijo

126.102 metričnih stotov koruze, 126.436 metričnih stotov ječmena, 53.292 metričnih stotov ovsa, 629.200 metričnih stotov pšenice in 9966 metričnih stotov rži. V celem je znašala uvozna cena srbskega zrnja na Avstrijsko 13·2 milijonov in od teh odpade 8·9 milijonov na pšenico. Veliko več se je importiralo živine, za katero so tudi carinske olajšave. Vvozilo pa se je 57·649 volov, 4579 bikov, 9901 krav, 5593 ovc ter 112.454 svinj. Ta živinski izvoz je znašal vrednost okoli 36·3 milijonov. Jajec se je vpeljalo iz Srbije 1758 meterskih stotov; tudi srbskega sadja se je veliko uvozilo in sicer okoli 535.000 meterskih stotov v vrednosti 9·3 milijonov; to pa so bili večinoma orehi, črešnje in češplje; zadnjega blaga je bilo v vrednosti 3·4 milijonov kron. Svežega mesa se je v obmejnem prometu uvozilo v vrednosti 2·6 milijonov kron. To so najvaznejše srbske izvozne reči.

Veliko manj se izvozi iz Avstrije na Srbsko, in Srbija je v naši zunanji trgovini le manjšega pomena. Najvažnejše reči bi bile: Za 3·2 milijonov kron sladkorja, za 1·3 milijonov kron živalskih proizvodov, za 1·2 milijonov kron premoga, za 2·8 milijonov kron pavolnega blaga, za 2·5 milijonov kron volnega blaga, za 1·7 milijonov kron obleke in perila, za 1·2 milijonov kron papirja, za 1·8 milijonov usnja, za 3·4 milijonov kron železnine.

Naše gorsko brezasto govedo.

Gorska brezasta pasma, ki je doma v Wölzertalu in ki je edini dohodek naših kmetov, se nahaja tudi v nekaterih krajih doline ob Anizi, vendar pa se tukaj ne redi s tako skrbjo; in če se to pleme, kjer še se nahaja, ne bo redilo bolj skrbno, bo se v nekaj letih ta pasma nahajala le še v Wölzertalu in zgornji murški dolini. Gorsko brezasto govedo je pasma manjše, toda krepke postave in je svetlorudeče ali tudi temnorudeče barve. Mnogo je takih živinorejcev ki to pasmo še nekoliko prezirajo, in trde, da se ne izplača. Tudi se ta naša domača pasma zanemarja v besedi in pismu, medtem ko se druge deželne pasme goveda pogostoma slavijo in opisujejo. Lepe lastnosti ter korist, ki je donáša ta pasma, se pogosto prezre.

Da naša planijska pasma zasluži posebne pozornosti, to naj nam dokaže naslednja razprava:

„Stara ‚Gamza‘ (tako ime so dali domačini neki kravi) naša dobra krava, ki nam je pripravila naše sedanje premoženje, naj bi šla k mesarju, tega pač ne morem dopustiti, kajti tam jo čaka gotovo sekira, medtem ko tukaj v hlevu dočaka lahko naravne smrti. Naša ‚Gamza‘ naj raje tako konča, kajti sekire si ne zasluži.“ Tako je tožila pred kratkim neka kmetica, ki je članica živinorejske zadruge. Radoveden, kaj je s to ‚Gamzo‘, in od kod tako usmiljenje do te živali, sem vprašal: „Zakaj bi naj ta stara krava, ki več ne molze in ki nima več telet, stala v hlevu in zastonj žrla?“

Toda kmetica me pogleda prezirljivo in pravi: „Ko sem v Oberwölzu kupila kos zemlje, znašalo je moje premoženje

le 500 gl. in sem imela razventega le jedno kravo. Povrh tega sta mi dva majhna otroka otežkočila moje že itak slabo stališče.

Delala sem, zanašala se na dobro srečo in sem bila zadovoljna. Nekega dne

pa, ko mi je krava mislila teliti, pogine mi s teletom vred. Denar, ki bi ga dobila za tele, bil je namenjen za obresti, preostalo mleko pa bi prodajala in za to kupovala domače potrebščine. Ker pa mi je ta račun izpodletel, bila sem v veliki

sili. Polna zaupanja v Boga sem opravljala delo in res čez nekaj dnij sem kupila „Gamzo“ od rajne stare po domače „Hanike“, in to pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji. Ta krava, ta moja „Gamza“, prinesla je srečo mojo hišo. Vrgla mi je mnogo in lepih plemenskih telet, imela je 14—16 litrov mleka na dan, opravljala mi je domačo vožnjo in je nosila zvonec,

ko se je pričela jesenska paša; kratkoma malo bila je naš vsakdanji kruh. Moja današnja živina, (21 glav) 6 krav, ki so dobre molzne krave, in od katerih prodam na mesec za 90 K mleka, so od moje „Gamze“.

Z „Gamzinim“ plemenom sem poplačala ves svoj dolg in prikupila še toliko zemlje, da sem danes izven revščine.

Omenim še naj, da sem bila seveda sama marljiva in varčna, ter da sem opravljala vse s svojimi otroci, in božji blagoslov ni izostal.“

Ko je kmetica to pripovedovala — bili smo v hlevu — poslušala je „Gamza“, kakor bi razumela pohvalne besede ter hvaležno gledala na svojo gospodarico.

Dobil sem pravo spoštovanje do plemenite kmetičine duše, podal sem ji roko, pobožal „Gamzo“ in šel iz hleva. Dan na dan hodi čreda našega brezastega goveda (Bergschecken) med zvonjenjem zvoncev na planine, prepleza najstrmnejša pobočja in se tako živi. Majhne slabe noge so tako varne pri stopanju, da z

lahkoto dirja govedo črez breg in dol kakor kaka srna; zato pa se tudi pravi, da ima gorsko brezasto govedo lahke noge kakor divja koza. Ni kmalu pasme, ki bi bila tako zadovoljna z vsako krmo, kakor so planinski šeki.

Tukajšni kmet računuje jeden oral travnika, da prerediti jedno tako kravo.

Se pred kakimi 7 do 8 leti se tukaj v Wölzertalu ni dosti gledalo na dobre plemenjake in na dobro pleme. Kar ni bilo za vprego, prodalo se je mesarju, ali pa so se biki vkopili in vzrejali voli. Sedaj, ko je ustanovljeno plemensko okrožje za gorsko brezasto pleme in pa živinorejska zadruga, se dela seveda vse bolj pametno. Letošnja razstava bikov nam je pokazala tako čistokrven, zdrav in močen material, da je moral vsak neuk človek sprediti, da takih plemenskih bikov še ni bilo na razstavi.

Sedaj je tudi že kmet začel presojeti, ktera njegovih krav je najbolj čiste pasme, in ktera da največ in najboljše mleko. Tako tudi razvidi, ktera krava mora ostati v hlevu za pleme.

V prejšnjih časih se nikdo ni brigal, ako krava da mnogo mleka, koti dobra ali slaba teleta; ako je pač bila enkrat stara, morala je v mesnico, četudi je bila še tako dobra. Tudi pri bikih so bile napake; spake brez lepega okostja in prave barve, in še ti so se spuščali koj po prvem letu. Posledica je bila slabo pleme.

Ogledovanja goveda pa so odpravila vse te napake, tako da redi dandanes kmet umno svojo živino in je ponosen nato, če razstavi samo lepo in čistoplemensko živino in iako dobi nagrado. Letos se gre pri kmetih kakor za stavo, kajti k letošnji razstavi hoče vsak pripeljati največ in najboljše živino. Kar se tiče vporabe mleka, se je tudi zelo napredovalo. V Wölzertalu se nahajajo kmetje, ki merijo vsak dan in od vsake krave mleko, in kakor kažejo zapiski, da najslabša krava 1900 litrov, najboljša pa 3000 litrov mleka, na leto. Nekteri kmetje so opustili rejo volov in se pečajo bolj s kravami. Mleko se s strojem posname, in se naredi surovo maslo. Kilo masla se proda po 2 K 40 v do 2 K 60 v in se zelo povprašuje po njem.

V Wölzertalu je vpeljan stroj za mleko takozvani kronski separator (posnemalnik), ki je zelo priljubljen, ker dobro posname in je zelo priročen. Podružnica v Oberwölzu je prevzela prodajo teh strojev, in udje dobijo pri nakupu osem odstotkov popusta.

Pri letošnji razstavi se bode videlo, kaj se je doseglo pri gorskobrezastem govedu, in ktera pasma je bolj čista; živinorejski ponos naših kmetov pa nam je porok, da bo se v nekaj letih živinoreja povspela do najvišje stopinje, in bode tudi naše gorsko brezasto govedo zaslulo po vsej deželi.*) R. Wanko.

Društvo graških hišnih posestnikov in naša kmetijska družba.

Društvo graških hišnih posestnikov je imelo dne 29. aprila t. l. protestni shod,

*) Ta članek sem vsprejel zaradi tega v „Gosp. Glasnik“, da naši naročniki vidijo, kaj se da doseči z marljivostjo, vstrajnostjo, umnim krmiljenjem in oskrbovanjem goveda še tako slabe pasme. Naj vam bodo dragi rojaki dober vzgled ti kmetovalci na Gornjem Štajerskem! —a—

ki je bil naperjen zoper nameravano povišanje deželnih doklad. Samonasebi to ni nič slabega in bi ne imeli nišesar proti sklepom na tem zborovanju, kajti razumljivo je, da se tudi hišni posestniki — kolikor morejo — branijo nadaljnega obremenjenja svojih hiš. Toda način, kako se je ta protest utemeljeval, je vreden, da se ga ogleda iz poljedelskega stališča, da dokažemo, kako krivično se mnogokrat obsoja naša kmetijska družba.

V referatu dr. Alexandra plem. Neupauer se namreč naša kmetijska družba imenuje ljubljenec deželnega zastopstva; trdilo se je celo, da se deželna kultura opravlja na način, ki spominja že na šport, in to na stroške graških hišnih posestnikov.

Poročevalec je med drugim tudi omenjal, da se je v Grabnerhofu ustanovila planšarska šola, dokazal pa ni ali je tudi uspeh na tem zavodu glede mlekarstva i. t. d. „deželi primeren velikanjskim izdatkom v sedanjih finančnih razmerah“. Nastopil je tudi zoper to, da dežela povspešuje zimske tečaje in rekel, da bonas ta nepravilna radodarnost dežele privedla tako daleč, „da se bodo te zimske šole pojavile na vseh voglih kakor gobe in sčasoma deželo stale neizmerne svote.“ Deželna kultura — pravi nadalje poročevalec — povzročila že sedaj šestino vsega deželnega primanjkljaja, čemur pa se ni čuditi, če se pomisli, da naše deželno zastopstvo ni druga nego zborovanje samih agrarcev i. t. d.

Četudi ta izvajanja kažejo naravnost sovrašstvo do naše domače kmetijske družbe, smo vendar gospodu poročevalcu društva graških hišnih posestnikov zelo hvaležni, da je trdil, da izdatki za deželno kulturo ne znašajo niti šestinke deželnega deficita, ki bi se naj pokrili z dokladami. Da je ta trditev resnična, o tem se lahko prepričamo, če primerjamo deželni predujem za leto 1906. Če se od pokritja odšteje deficit, znaša isti 11,696.212 kron. Od tega odpade na izdatke za deželno kulturo 1,630.448 K, če se temu še prištejejo izdatki za deželno poljedelsko šolo v Grottenhofu, za deželno sadjerejsko šolo v Mariboru, za višjo deželno gozdarsko šolo v Brucku ob Muri, ki znašajo 102.05 K, skupaj toraj 1,731.498 kron. Več toraj ko pet šestink se porabi za druge ne direktno kulturne namene.

Koliko pa plačujejo deželne občine davka v primeri z mesti in trgi? Tudi glede tega imamo zapisnike zadnje volilne statistike, ktero je svoječasno deželni odbor predložil deželni zbornici. Ti beležijo direktne državne davke za leto 1898. in ločijo kurijo za mesta in trge od one deželnih občin. Po teh zapiskih so plačali v goldinarjih:

Občine na deželi 3,103.320

Mesta in trgi . . . 3,504.367.

Ako številke vzamemo kakor so, vidimo, da plačujejo občine na deželi skoro polovico državnih davkov v deželi, ali, da ostanemo pri sklepanju poročevalca hišnih posestnikov: **Občine na deželi plačajo skoraj 3 šestinke vseh direktnih državnih davkov v deželi, dežela pa da za deželno kulturo le jedno šestinko svojih izdatkov.**

Ali še toraj more resen človek trditi,

da se deželna kultura opravlja liki športu in da je ona ljubljenec deželnega zastopstva? Če pa zgornje številke glede mestnih in deželnih davkov še natančneje pregledamo, pokaže se nam trditev že omenjenega poročevalca še v bolj drastični luči. Pomisliti je seveda treba, da od omenjene svote plača mesto Gradec samo 2,564.804 gld., toraj največji del te davčne svote za mesta in trge. Ne sme pa se spregledati, da je Gradec središče dežele, kjer ima svoj sedež večina deželnih in kreditnih zavodov, ki se imajo zahvaliti za svojo davčno moč kmečkemu prebivalstvu, s katerim stoje v dotiki. Kot vzgled omenimo le dejstvo, da so hranilnice same plačale 711.980 gl. davka.

Pomisliti je treba nadalje, da veliko posestvo fatira svoje dohodke večinoma v Gradcu, in tukaj tudi plačuje davke; nadalje se plačuje tudi rentni davek vsaj deloma od kapitalij, ki so poljedelskega izvora i. t. d.

Toda še ne dovolj! Kakor kaže navedena davčna statistika so na korist mestom in trgom prišteti mnogi kraji, katerih prebivalci žive naravnost izključno le od poljedelstva, ki toraj večinoma vendar pripadajo poljedelstvu, kajti brez tega bi niti živeti ne mogli. Velik pogrešek storijo vsi trgovsko navdahnjeni ljudski gospodarji s tem, da vzamejo statistiko le po številkah, ne da bi stvar natančneje raziskovali, kar je storil tudi poročevalec društva graških hišnih posestnikov. Posledica temu pa je, da se izrečejo take krive trditve, ki so toliko vredne kakor ostale, ki jih navajajo nasprotniki poljedelcev. To se pokaže tudi, če preiskujemo, kake vrednosti je poljedelstvo za Štajersko iz stališča poljedelske razdelitve našega prebivalstva. Po zadnjem ljudskem štetju ima Štajerska skupno 1,356.494 prebivalcev. Od teh je po poklicu:

Poljedelcev in gozdarjev . . . 792.032

Obrtnikov 299.704

Trgovcev 92.451

Vojaštvo in javna služba i. t. d. 172.309

Že to nam jasno priča, da je Štajerska agrarna dežela prve vrste.

To se pokaže še tembolj, če preiskujemo zgornje številke kritično in jih razdelimo narodno gospodarsko, kar je gotovo primernejše.

Pri vprašanju glede poklica, posebno pa glede produkcije mora se odšteti zadnja skupina „vojaštvo in javna služba“. Kar pa se tiče obrti, je statistika isti prištela tudi malo obrt in poljedelsko industrijo kakor žage, velike mline, obdelovanje lesa i. t. d.; te obrti pa so na deželi in so s poljedelstvom v tako ozki zvezi, da so nekako panoga poljedelske produkcije, ki vsahne v tem trenutku, ko začne iti s poljedelstvom rakovo pot. Kdor pozna razmere na deželi, ta bo priznal, da bi lahko od skupine „obrt“ odšteli najmanj jedno tretjino, toraj 99.901. in jo prišteli poljedelstvu.

Glede na skupino „trgovina“ se lahko mirno trdi, da živi tretjina, toraj 30.817 izključno le od poljedelstva, kajti tej skupini so prišteli vsi posredovalni trgovci, trgovci na deželi i. t. d.

Če vse to ponovimo, tedaj dobimo sledečo sliko glede poklica prebivalcev ter glede produkcije:

Vse prebivalstvo izključno vojaštvo i. t. d. 1,184.185
poljedelstvo in gozdarstvo s sorodnimi skupinami, kakor rokodelstvo, trgovina 922.750
industriji in drugo prebivalstvo 161.337.

Vsak, ki pozna razmere v deželi bo nam pritegnil, da je ta račun iz stališča našega domačega poljedelstva in gozdarstva nena- vadno previden; večina tistega prebivalstva namreč, ki ne živi od poljedelcev, je ravno tako odvisna od sreče in nesreče ter procvita poljedelstva, kakor oni krogi rokodelstva in trgovine, ki so v najtesnejši zvezi z istim.

Kakor sedaj stoje stvari, je pač nerazumljivo, kako se more davčni politiki naše dežele bredbacivati, da skrbi preveč za prospeh poljedelske izgoje; tudi se ne more lahko pojmiti, kako more biti človek tako kratkoviden, da zahteva, naj se z ozirom na graške hišne posestnike ne delajo nobeni nadaljni izdatki za povspeševanje kmetijstva. Če preiskujemo le površno stanje poljedelskih šol, saj v kolikor so iste namenjene za majhnega in srednjega posestnika, tako se lahko prepričamo, da pač na Štajerskem nimamo povoda, ponašati se s to panogo vzgoje. Vzamimo osobito pozimske šole, ki so po nazorih poročevalca graških hišnih posestnikov tako nevarne za mestno posest, oziroma za deželne finance, tako pač vidimo, da je na celem Avstrijskem le 71 takih šol. Od teh jih odpade 27 na Česko, 31 na Moravsko, da celo Šlezija, ki je vendar v primeri s Štajersko zelo majhna, ima 3 kmetijske pozimske šole. Temu napredku poljedelskega pouka za majhne in srednje posestnike je tudi pripisovati, da so nam sudetske dežele v marsičem naprej, in da je še pri nas marsikaj zanemarjenega, kar bi bilo v prid celi deželi, ako bi imeli dovolj strokovnih šol. Od 39 poljedelskih šol s celodnevni- m poukom, katerim pripadajo poljedelske šole, odpade jih zopet na Česko, Moravsko in Šlezko 23, medtem ko imamo na Štajerskem le dve (v Grottenhofu in Mariboru). Če prištejemo še par poljedelskih specialnih šol, potem se pač vsakdo, ki ima le količkaj razuma za odvisnost producentov in konzumentov, lahko prepriča, da bo treba še marsikaj popraviti, kar se tiče poljedelskega strokovnega pouka, če nočemo biti žrtev časovnih razmer, ki pa so dandanes take, da se more obdržati na svojem posestvu le tisti poljedelec, kojega izobrazba seže nekoliko dalje kakor njegov nos. Pesem o deželni „darežljivosti“ nasproti poljedelskim šolam postane še čudnejša, če se pomisli, kako velike svote izdaja dežela za druge učne zavode, ki niso v nobeni zvezi z deželno kulturo. Predaleč bi zašli, če bi to natančneje opisovali; to pa tudi ni potreba, ker se lahko o tem prepriča vsakdo, ki pregleda tozadavne predloge deželnega odbora.

Vsak odkritosrčen prijatelj svoje dežele, ki je kakor Štajerska tesno zvezana s procvitom in propadom svojega poljedelstva, mora nasprotno želeti, da se deželna kultura pospešuje in povzdigne bolj kakor do sedaj, in bila bi brezvestna potrata, če bi se na tem polju skoparilo s sredstvi. To si naj pred vsem zapomnijo mestni hišni posestniki.

Maks Nordau, ki ni agrarec, ampak zastopnik kapitala in inteligence, pravi v svoji knjigi „Konventionelle Lügen“: „Narava uči človeka, da ne more živeti brez njive, da potrebuje polja kakor riba vode; človek vidi, da mora umreti, če se loči od grude, da se toraj le kmet nepretrgano množi, da ostane zdrav in krepek, medtem ko mesto svojim prebivalcem izsesa mozek, da bi isto samo sebe brezdvomno v dveh ali treh generacijah pokončalo, tako da bi bila vsa mesta v 100 letih pokopališča brez žive duše, če bi mrtvih ne nadomestili prišleci iz dežele.“

Tako je tudi! Poljedelstvo je mati mest; iz njega so nastala mesta, ono jih vzdržuje in jim dovaja svežo kri. Poljedelstvo je že tem svojim otrokom marsikaj darovalo in še daruje, za kar pa je navadno prejelo le grdo nevhvaležnost. Ako pa je otrok tako hudoben, da otežkoči svoji materi skrb za hrano, potem pač gotovo zasluži, da se ga ostro posvari.

To tudi namerava zgornja razprava. Zgodilo se ni zaraditega, kakor da bi morebiti bili sklepi graških hišnih posestnikov kake posebne važnosti, ampak ker se nam je ravno v tem slučaju nudila lepa prilika, da smo razložili pomen naše deželne kulture za Štajersko, ki toraj zasluži, da se jo povspešuje.

Generalni tajnik Juvan.

Hmeljeva listna uš.

Ta uš se nahaja ravno letos prav pogosto. Čeravno je pisatelj teh vrstic pri vsaki priliki v hmeljarskih pokrajinah opominjal naj se ravno letos preganja ta škodljivca, vendar se to ni zgodilo pravočasno in ne povsod. Naj bi toraj hmeljarji pokončavali tega škodljivca vsaj zdaj najpoznejši čas in tako preprečili slabo letino.

Kot najboljšo sredstvo zoper to uš naj še enkrat omenim tobačni izvleček.*) Ta se zmiraj dobi v glavnih tobakarnah, naroči pa se lahko po tobačnih trafikah in sicer od 1. marca z 20% popusta.***) Samoobsebi se razume, da se tobačni izvleček le kot tekočina da uporabiti in sicer se v tem slučaju naj vzame 1% na raztopino. Da se moč še poveča, in da se tekočina lažje razdeli, naj se pridene mazljivega mila (Schmierseife) 1/2 do 1 kg. Z navadno vinogradno škropilnico in s pomočjo lestvic za hmelj se lahko poškropi hmeljski nasad. Lažje pa se škropi, če se cevi podaljšajo, in tudi drevesne škropilnice se lahko porabijo v ta namen. Seveda se mora škropiti več dni zaporedoma.

Isto velja tudi o drevesni listni uši, ki se prikaže skoro vsako leto, posebno pa letos. Posebno veliko škodo povzroča listna uš na jablanah (*Aphis sorbi*), Mnogim drevesom uniči ta uš že prvo zelenje. Poleg škropljenja se tudi posebno mlada drevesa lahko umivajo ali pa se namočijo v to tekočino, ki se je seveda veliko prihrani na ta način.

K. Größbauer.

*) „Tobačni izvleček in navodilo“, dobi se v pisarni c. kr. kmetijske družbe po 10 v (v nemškem jeziku).
**) Tobačni izvleček se dobi tudi lahko pri c. kr. kmetijski družbi v posodah z 20 kg.

Vážnost mestnega prevzemnega urada na Dunaju za avstrijske poljedelce.

Da bi se kmetom omogočilo prodajati na dunajskem sejmu svojo živino neposredno, postavila je dunajska občina javno prodajalnico pod imenom „mestni prevzemni urad“, ki je pričel svoje delovanje s 1. julijem 1905.

Ker še si v mnogih krajih niso na jasnem glede tega podjetja, hočem s temi vrsticami poljedelcem na kratko opisati pomen in delovanje te mestne posredovalnice.

Kaj je mestni prevzemni urad?

Mestni prevzemni urad je občekoristno podjetje v prid poljedelcem. V prvi vrsti je on brezplačna posredovalnica v vseh razmerah pri prodaji živine in sejnih. Poljedelci se toraj lahko poučijo v vseh razmerah živinskega sejma na Dunaju, n. pr. o pošiljavi, o ceni, o kakovostih, ki so na dunajskem sejmu najbolj priljubljene, o stroških, nadalje o tem, koliko zgubi živina na teži vsled pošiljatve i. t. d.

Prevzemni urad prodaja tudi poslano živino in sicer sprejema on žive vole, bike, krave, teleta, svinje, koze, ovce in jagnjeta pa žive in zaklane, ter jih prodaja na dunajskem trgu za ceno pošiljalčeve in sicer kolikor mogoče po vsakdanji ceni. On sam toraj ne kupuje, temveč on le prodaja za pošiljalce. Tukaj moramo opozoriti na razširjeno zmoto, da ta urad deluje za velike klavnice. Velika klavnica se je res istodobno ustanovila, toda ona nima s posredovalnico nobene zveze. Vsako podjetje deluje popolnoma zase. Velika klavnica je zasebna delniška družba, posredovalnica pa je samostojno mestno podjetje. Velika klavnica oskrbuje svoje posle sama, kupuje posebno potrebno živino sama. Ako hoče ista kupiti živino od prevzemnega urada, mora se za isto ravno tako pogajati na sejmu, kakor vsaki drugi mesar. Ako toraj nasprotniki trdijo, da prevzemni urad ne more zastopati koristij pošiljalcev, ker mora veliko klavnico preskrbovati s ceno živino, je to gotovo samovoljna laž, ker prevzemni urad ni oskrbovalec velike klavnice, ampak samostojno podjetje, ki prodaja poslano živino na dunajskem osrednjem sejmu kolikor mogoče dobro. To je sicer samoobsebi razumljivo, ker ta urad veže na to postava.

Kako je uravnan prevzemni urad?

Poleg uradništva, ki oskrbuje tudi knjigovodstvo, blagajno in dopisovanje, ima posredovalnica izbrano, preskušeno in strokovno osobe. Prodajo oskrbujejo praktični, izvedeni prodajalci, oskrbuje pa živino zanesljiv star oskrbnik. S tem je pošiljatelj dokazano, da je njihova živina pri prevzemnem uradu v popolnoma dobrih in večjih rokah.

Zahteve prevzemnega urada.

Pri pošiljatih žive živine je glede voznine najboljše, če se pošlje celi vagon. Pošiljatev se mora prevzemnemu uradu

prej naznaniti, in živina se naj pošlje brez vseh stroškov na „mestni prevzemni urad na Dunaju, St. Marko“. Prevzemni urad sprejme vagon živine, preskrbi ji hleve, živež in postrežbo, pelje jo na sejm, tamkaj proda, odračuni vse stroške ter pošlje še na dan prodaje skupljeno svoto.

Skupne pošiljatve.

Ker navadno posamezni poljedelci nimajo vagon živine za prodajo, se navetuje, da se posamezni kmetje združijo za skupno pošiljatev. V tem so nam posebno dober vzgled gornjeavstrijski kmetje, kjer se združijo cele občine ali zadruge ter pošljejo živino skupno na prevzemni urad.

Vsak posestnik, ki ima za prodajo kako živinče, naznani to na določenem mestu, n. pr. pri občinskem uradu, ali v pisarni kmetijske podružnice, ali pa pri za to izvoljenem zaupniku. Ko se jih je dovolj naznanilo, prižene se živina določenega dne skupaj, vsak posestnik zaznamuje svojo živinče s tem, da ji v dlako izreže eno črko ali številko, konečno pa zabeleži zaupnik, kako znamenje imajo posamezni posestniki. Ta seznamek se pošlje prevzemnemu uradu in na podlagi tega se dopošlje vsakemu posestniku izkupljena svota. Živina pa se skupno nalaga in odpošlje na mestni prevzemni urad. Prevzemni urad ima zelo rad, če pridejo posestniki sami zraven na Dunaj, da se tako sami prepričajo o delovanju prevzemnega urada.

Sicer pa pošiljajo posredovalnici vsi trgovci in mesarji, ki večinoma pridejo redno z živino ali z mesom na Dunaj.

Stroški.

Prevzemni urad si sme zaračunati le toliko, kolikor je imel ravno sam stroškov. Kaka odškodnina za prodajo (provizija) se ne pobira, ker je delovanje prevzemnega urada v občno korist. Stroški pa so: Sejmovine 2 K od živinčeta, za hlev 20 v za živinče na dan, voznja, krma, stelja, znesek za živinsko in mesno blagajno, za izlaganje živine, oskrbovanje in krmljenje i. t. d. Vsi ti stroški, izvzemši voznino, znesejo skupaj 6 do 10 K za govedo, za druge živali pa po njihovi vrednosti in po času, kako dolgo so na dunajskem sejmu.

Tržne cene.

Prevzemni urad pošlje vsem pošiljalcem brezplačno, drugim pa za male stroške koj po vsakem sejmu sejmsko poročilo in razloži na željo vse glede sejma.

Iz teh vrstic pač lahko razvidijo cenjeni čitatelji, da je dunajska občina s svojim mestnim prevzemnim uradom storila nekaj, kar je za poljedelstvo zelo velike važnosti. On namreč omogoči vsakemu kmetu, da pride s svojo živino na dunajski sejm, česar prej ni bilo mogoče; vsak poljedelec je pač lahko zagotovljen, da bo na tem sejmu našel pri prevzemnem uradu odkritosrčnega prijatelja in svetovaleca.

Posebno sedaj dobiva ta prevzemni urad svojo posebno važnost, ko se je

carina za nemško živino povišala, in je toraj naša živina ravno sedaj navezana na dunajski trg, bolj ko kdaj poprej; ta namreč omogoči poljedelcem, da svojo živino lahko pošiljajo naravnost na dunajski sejm, kar je dosedaj bilo težavno ali pa sploh nemogoče.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem

v njegovi seji dne 4. julija 1906. Začetek ob 10. uri dopoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: predsednik eksccelencia grof Edmund Attems, oba podpredsednika vitez Henrik Plessing in Ivan Thunhart, zastopnika visoke vlade in visokega deželnega odbora c. kr. dvorni svetovalec baron Hammer-Purgstall in grof Franc Attems, udje osrednjega odbora: Adolf Czeike, Rudolf Dehne, baron Ecker-Eckhofen, dr. Edvard Hotter, Rihard Klammer, dr. Erik Klusemann, Roman Neuper, baron Rokitsansky, Jožef Sutter, Albert Zech, Franc Zweifler in generalni tajnik Franc Juvan kot zapisnikar.

Svojo odsotnost so oprostili gospodje centralni odborniki: Ernest Binder, Jožef Holzer, Jožef Kappel, Jožef Lenko, dr. Karol Leuschner, eksccelencia grof dr. Ivan Meran, Jožef Reitter, Gašpar Riemelmoser, dr. Adalbert Schindler, Edmund Schmid in Leon Zedlacher.

Predsednik otvori sejo in prav prijazno pozdravi došle ude osrednjega odbora. Zapisnik zadnje seje se predloži v pogled, in se preide nato v razpravo posameznih točk dnevnega reda.

Najprej poroča ud osrednjega odbora baron Kurt Ecker-Eckhofen:

O razpravah in predlogih perutninskega odseka, in sicer:

a) Poročilo o ekskurziji v Radvanje.

Vzame se naznanje dobro stanje reje radvanjske kokoši v društvenem okrožju krajnega društva Radvanje.

b) Sklepanje o nakupu brošurice gospoda oskrbnika Arbeiter „Steirische Hühnerzucht“ in o brezplačni oddaji te knjižice podružnicam.

Predlog, naj se kupi 500 izvodov te brošurice in razdeli podružnicam, prav toplo priporoča ud osrednjega odbora baron Rokitsansky in opozarja na izvršno delo, ki bode odpomoglo potrebam kmečkega prebivalstva. Knjiga je tudi zelo poljudno pisana, tako da bode gotovo zelo koristila. Nato se predlog soglasno sprejme, kakor tudi

c) predlog o razdelitvi deželne podpore za perutninarstvo, po katerem se naj nakaže 455 K 98 v na račun razdelitve perutnine v letu 1905., za nakup dela „Steirische Hühnerzucht“ (štajerska reja kokošij) 500 K, ostanek v znesku 1044 K pa perutninarskemu društvu v Gradcu in Mariboru, kakor tudi c. kr. kmetijski družbi za povspesjevanje in oddajo sulmtalske kokoši ter v pokritje majhnih izdatkov, in sicer vsakemu jedno tretjino.

d) Oddaja mnenja visokemu

c. kr. poljedelskemu ministrstvu o prošnji perutninarskega društva v Mariboru, naj se nastavi c. kr. višji zemljemerec Emanuel Martiny kot vodja zavoda, in sklepanje o zopetni opozoritvi imenovanega društva pri osrednjem odboru z dne 30. junija 1906, naj bi se čim najbolj podpirala zgoraj navedena prošnja.

Referent poroča, da sekcija iz stvarnih razlogov ni mogla priporočati osrednjemu odboru, naj podpira prošnjo na tak način, kakor si to želi društvo, čeravno popolnoma uvažuje posebne zasluge gospoda Martiny za povzdigo in povspesjevanje reje in razširjenja štajerske kokoši. Priporoča toraj osrednjemu odboru, naj društvu ugodi v tem smislu, da prosi pri c. kr. poljedelskem ministrstvu za nastavljenje potovalnega učitelja za perutninarstvo, ki bi imel tudi nalogo, voditi vzrejni obrat zavoda v Mariboru, in kojega delovanje bi se raztezalo tudi na druge rejne zavode in rejne postaje. S tem bi se ustreglo tako perutninarskemu društvu v Mariboru, kakor tudi perutninarskemu odseku. Storil bi se tudi s tem nadaljni korak zahtev, ktere je stavila perutninarska anketa leta 1902. Dala bi se tudi na ta način primerna podlaga akcijam sekcije, kakor tudi društev.

Ud osrednjega odbora Sutter nujno priporoča, da se naj prične z vso odločnostjo postopati v akciji za povspesjevanje štajerske kure v tem smislu, da se vzreja le jedno pleme, da se postavimo po robu raznim strmljenjem posameznih društev, kakor n. pr. perutninarskega društva v Ljubnem na Gornjem Štajerskem, ki hoče sedaj naenkrat povspesjevati rejo italijanske kure. Podružnico v Ljubnem je treba pozvati, naj deluje na to, da se društvo v Ljubnem bavi z rejo štajerske kure, sicer bo težko ostala štajerska perutnina še v zanaprej na tako dobrem glasu, kakor je bila dosihdob. Takim društvom, ktera hodijo stranska pota, se naj ne prizna nobena podpora iz javnih sredstev, in se naj na to opozori tudi vlada.

Centralni odbornik baron Rokitsansky podpira predlog sekcije, da se naj namreč nastavi potovalni učitelj za perutninarstvo in kot tak vodi mariborski zavod. Govornik opozarja na drugo stran perutninarstva, ki donaša še več haska, to je produkcija jajec, ki je za deželo največje gospodarske važnosti. Z organizacijo in povspesjevanjem direktnega razpečavanja jajec v tujezemstvu bi potovalni učitelj pripravil pot za marsikaj dobrega, kar se je že zgodilo na Zgodnjem Avstrijskem. Na ta način bi skupile naše marljive kmečke gospodinje več milijonov kron. Tudi generalni tajnik se izreče za to, da se sprejme odsekov predlog, ker se s tem tudi ugodi želji društva, dobiti zopet vodjo svojemu zavodu. Na drugi strani pa dobi akcija za povspesjevanje štajerske kure trajno in varno podlago.

Da se predlog čim prej izvede, stavi generalni tajnik še dodatni predlog, naj se predstavijo odposlanci perutninarske sekcije visokemu c. kr.

poljedelskemu ministrstvu in prosijo, da se čim prej ugodno reši prošnja za nastavljenje potovalnega učitelja za perutnistvo.

Nato se sprejme odsekov predlog z dodatnim predlogom generalnega tajnika Juvana, kakor tudi predlog uda osrednjega odbora Jožefa Sutter, stopiti v dogovor zaradi povspesovanja štajerske kure v okraju Ljubno s podružnico in opozoriti visoko c. kr. poljedelsko ministrstvo na to, da je smatrati vzrejo laške kure, katero povspesuje perutninarstvo v Ljubnem, kot sila nevarno za štajersko perutninarstvo, in se toraj temu društvu naj ne da nobena podpora iz javnih sredstev.

c) Sklepanje o izvršitvi sklepa 83. skupščine glede ustanovitve rejnih postaj sulmtalske kure v okrožju podružnice v Lipnici.

Sprejme se odsekov predlog, da se dovoli: I. za povspesovanje sulmtalske kure 120 K v to svrhu, da se zgradita dva hleva, nadalje II. za vsako izmed teh postaj 1 petelin in 20 kokošij. Zaradi določitve postaj bo treba stopiti v dogovor s podružnico v Lipnici.

Imenovanje in volitev udov v agrarnopolitično sekcijo.

Predsednik prosi za predloge, ali se naj vrši volitev z glasovnicami ali z vsklicem, na kar pravi baron Rokitsky, da je v interesu osrednjega odbora, če se udje izvolijo na skupni predlog. Govornik imenuje nato sedem oseb, kojih izvolitev se želi v sekcijo. Poročevalec centralni odbornik Dehne tudi imenuje devet oseb. Ud osrednjega odbora Czeike pogreša med temi osebami primerno zastopstvo vzhodne Štajerske in želi sprejem dveh oseb, ktere on imenuje. Centralni odbornik Klammer predlaga, naj se za zdaj imenuje le najmanj udov, da še se more pozneje vsprejeti v sekcijo ta ali ona oseba, ako bo potreba. Ta predlog se sprejme. Nato se izvoli na predlog in z glasovanjem deset gospodov, in sicer: Franc Barta-Gradec, prelat Bauer-opatija Rein, Miha Brandl-Knittelfeld, Jožef Fürst-Kindberg, Julij Hausl-Gradec, baron Kellersperg-Söding, A. Kollatschek-Andritz, grof Karol Lamberg-Pöllau, Jožef Mursa-Ljutomer, Hugon Reinhofer-Gradec. Ker je na ta način treba izvoliti le še jedno osebo, centralni odbornik Czeike pa je predlagal dve osebi, voli se z glasovnicami in je izvoljen Karol Spaur.

Poročilo in predlog odseka za živinorejo in mlekarstvo:

a) Sklepanje o izvršitvi na 83. skupščini sprejetega predloga podružnice za Graško okolico: 83. skupščina c. kr. kmetijske družbe skleni:

83. Skupščina c. kr. kmetijske družbe izreče v Gradcu izvršeno zvišanje za mleko kot opravičeno in odločno zavrača hujskanje po mokraških listih mestnega prebivalstva, zlasti delastva proti živinorejcem. Zajedno pozivlja vse kmetovalce k jednotnemu postop-

panju v tem, kakor tudi v vseh drugih gospodarskih vprašanjih.

Podružnice v Liezenu:

Visoki centralni odbor stopi v dogovor z vsemi kmetijskimi podružnicami, da se zavzamejo sporazumno za zvišanje cene mleka. Poročevalec je ud osrednjega odbora dr. Erik Klusemann.

Glede predloga podružnice Gradec bi po mnenju poročevalca ne bilo treba več ničesar ukreniti, ker se je popolnoma strinjala s tem predlogom 83. skupščina, in se je pri glasovanju pokazalo, da se vjemajo mnenja vseh štajerskih kmetovalcev glede postopanja mokračev. Glede predloga podružnice Liezen predlaga poročevalec naslednjo izvršitev:

Osrednji odbor naj stopi v dogovor z zvezo zalagateljev in producentov mleka v ta namen, da se pri ugodni priliki doseže jednotno zvišanje cene mleka sporazumno z vsemi podružnicami na Štajerskem. Se sprejme.

Sklepanje o izvršitvi od 83. skupščine sprejetega predloga podružnice Pürgg:

83. skupščina c. kr. kmetijske družbe naj sklene: Centralni odbor naj deluje na pristojnem mestu na to, da se v sodnijskih okrajih, v katerih obstoji živinorejska zadruga, v podružničnih okoliših tega sodnijskega okraja, v katerih namreč znaša število goveje živine te ali one goveje pasme polovico ali še več vsega goveda sploh, premira in podpira tudi to drugo pleme, da ne bodo na škodi mali posestniki, ki so potrebni podpore, nasproti nekterim premožnim posestnikom. Taka okrožja je treba določiti in omejititi. Poročevalec je ud osrednjega odbora Albert Zech.

Referent priporoča predlog živinorejskega odseka, ki se glasi:

Glede selbvencijoniranja bikov, bi se naj naznanilo podružnici Pürgg, da — ker je predlog revizijskega odseka, kterege je sprejela 82. skupščina: „V posameznih okrajih se naj subvencionirajo če možno le biki jedne pasme in v okrajih, kjer obstojajo živinorejske zadruge, sploh nobeni biki — plemenjaki“, razveljavila 83. skupščina, — ostanejo še nadalje določbe glede subvencije, ki so bile dosihdob v veljavi, oziroma stopijo zopet v veljavo, tako da se bodo kakor do sedaj zopet po potrebi oddajali subvencijski biki. Nadalje bi se naj podružnica opozorila glede postopanja pri premovanju na določbe govedarskega zakona iz leta 1896. Se sprejme.

c) Naznanilo načel visokega deželnega odbora, katerih bo se držal v bodoče pri subvencioniranju bikov na Zgornjem Štajerskem. Poročevalec je ud osrednjega odbora Rudolf Dehne.

Referent razpravlja o teh načelih in predlaga, da se sprejmejo kot že zdavnej zaželjeni napredek v zadružni bikoreji. Centralni odbornik Neuper želi, da bi se revidirala tudi dosedanja načela glede oddaje subvencijskih bikov, in bi se sprejela načela, ktera je določil deželni odbor za subvencioniranje za-

družnih bikov tudi za oddajo subvencijskih bikov okrajem, občinam in posestnikom. Temu nasprotuje ud osrednjega odbora Klammer in opozarja na spodnještajerske razmere, kjer prevladuje malo posestvo, ki je zelo zadolženo, tako da bi posestniki ne mogli plačati po § 2 načel dveh tretjin nakupne cene. Ako bi se sprejela ta določba, bi se zelo poslabšale živinorejske razmere, ki so se začele obratiti na boljše vsled krepkega povspesovanja in pomoči kmetijske družbe. Kmetje bi ne mogli takoj plačati $\frac{2}{3}$ kupnine, tako da bi zopet začeli uporabljati za plemenitev slabe bika. Centralni odbornik dr. Klusemann je mnenja, da bi se pri predlagani reviziji celo lahko jemal ozir na spodnještajerske razmere in zato še ni treba odklanjati predlagane revizije. Predsednik da potem predlog sekcije na glasovanje, ki se sprejme z dodatnim predlogom Neuperja, naj se samo revidirajo do sedaj veljavna načela za oddajo subvencijskih bikov.

d) Posvetovanje o poročilu visokega deželnega odbora na našo vlogo, naj se odda akcija o subvencioniranju zboljšav hlevov kmetijski družbi. Poročevalec je II. podpredsednik Ivan Thunhart.

Poročilo se vzame na znanje in se sklene, naprositi visoki deželni odbor, naj jemlje ozir pri oddaji podpor za zboljšanje hlevov in za napravo vzornih gnojišč v sicer enakih razmerah v prvi vrsti na družbine ude.

e) Poročilo visokega deželnega odbora na našo vlogo glede bodočega razširjenja tečajev v Grabnerhofu pri Admontu.

Poročevalec centralni odbornik Roman Neuper ponovi na kratko od deželnega odbora vpeljane zboljšave v učnem načrtu Grabnerhofa in priporoča predlog sekcije, ki se glasi:

Centralni odbor vzame z zadovoljstvom na znanje od visokega deželnega odbora vpslano vlogo glede razširjenja kmetijskega pouka v Grabnerhofu. Ker je iz tehniških, kakor tudi iz pedagogičnih oziriv nemogoče, da bi se v Grabnerhofu dobro učenci praktično in teoretično naučili pripravljati emendolski sir, ker pa je na drugi strani za kmetijstvo zelo potrebno, da se razvije izdelovanje sira, sklene osrednji odbor, naprositi visoki deželni odbor in visoko c. kr. ministrstvo za poljedelstvo, da se ustanovijo štipendije, tako da se bode moglo poslati v Švico nekaj mladih ljudi, ki se izučijo teoretično in praktično o izdelovanju švicarskega sira, pozneje pa vzamejo samostojno v najem zadružne sirarne.

Predlog se sprejme z dodatnim predlogom Thunharta, naj se jemlje v poštev tudi sirarska šola v Dorenju na Vorarlberškem še razven Švice, kakor tudi nadaljni predlog sekcije (poročevalec je ravnoisti), naj se zviša število učencev, ki se vzgajajo za mlekarje, s tem da se prirejajo kratki tečaji. Pred vsem naj izrazijo podružnice svoje mnenje, in nato naj centralni odbor vse potrebno ukrene.

Oddaja mnenja visokemu c. kr. poljedelskemu ministrstvu o razdelitvi državne podpore, ki jo je

dovolilo pro 1906 za povspesevanje govedarstva na Štajerskem v znesku 50.000 K. Poročevalec je generalni tajnik Juvan.

Referent poroča, da so všteti glasom odloka c. kr. poljedelskega ministrstva v subvencijo 50.000 K tudi prispevki, ki so se plačali vsled prejšnjih dogovorov med deželnim odborom in ministrstvom naravnost deželi, kakor letni obrok 5000 K za gospodarska poslopja v Grabnerhofu, znesek 2500 K za zboljšanje hlevov, prispevek 1500 K za povspesevanje lisastega goveda na vzhodnem Štajerskem. Glede razdelitve še obstoječega ostanka v znesku 41.000 K smo stopili v dogovor z deželnokulturnim referentom grofom Francetom Attems in dosegli popolno sporazumljenje. Živinorejski odsek toraj priporoča sledečo razdelitev:

- a) za licenciranje bikov . . . K 5.600
  - b) „ ogleđovanje goveda . . . „ 12.600
  - c) „ nakup subvencijskih bikov „ 18.050
  - d) „ nakup zadružnih bikov „ 4.750
- skupaj K 41.000

Se sprejme in sklene naprositi visoko c. kr. poljedelsko ministrstvo, da dovoli za zadružne bike še 5250 K za subvencijske bike pa še 2500 za leto 1906.

Sklepanje o izvršitvi na 83. skupščini sprejetih predlogov:

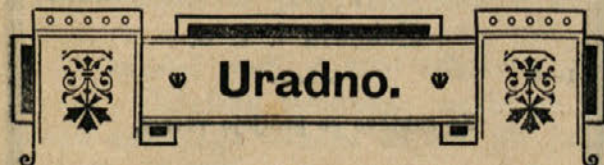
Podružnice Oberzeiring:

83. skupščina c. kr. kmetijske družbe skleni: Osrednjemu odboru se nalaga delovati na to, da se dajo posameznim sodnim okrajem dežele — kolikor ravno potrebuje vsak posamezni okraj — izdatne podpore za ustanovitev vrtov za gozdne sajenke iz državnih sredstev in da se poskrbi za potrebni navod.

Podružnice Cmurek:

Centralni odbor deluj pri deželnem odboru na to, da ustanovi dežela na raznih pripravnih krajih deželne vrte za gozdno drevje in da bo oddajala tamkaj vzgojene gozdne sajenke posestnikom po nižani ceni.

(Konec sledi.)

St. 13.462 II, Razglas.

2028/1906.
o olajšavi zemljiškega davka za ameriške nove nasade in za okužene stare vinograde.

Na podlagi postave od 15. junija 1890, drž. zak. št. 143, so vinorodne parcele, ki so bile vsled okuženja po trtni uši zrigolane in z ameriškim trsjem prenovljene, deset let proste zemljiškega davka. To velja tudi glede takih novih vinogradov, ki so se zasadili na neokuženih vinorodnih parcelah ali na zemljiščih, katera so doslej služila kot njive, pašniki i. t. d.

Oproščenje zemljiškega davka za dobo deset let se dovoli pod naslednjimi pogoji:

1. Parcele, ki merijo manje kakor $\frac{1}{4}$ ha = 695 □ sežnje, morajo biti za časa prijave popolnoma prenovljene, t. j. obsajene z novim trjem.

2. Pri parcelah, ki merijo nad $\frac{1}{4}$ ha = 695 □ sežnje, mora biti za časa prijave

najmanj $\frac{1}{4}$ ha = 695 □ sežnje prenovljenega.

3. Kadar je dogotovljeno prenovljenje ene ali več vinorodnih parcel ali celih vinskih nasadov, mora se to naznani pristojnemu davčnemu uradu ali zemljemercu (geometru) ustmeno ali pismeno.

4. **Prijava se mora izvršiti v teku šestih tednov po dokončanem sajenju. Odmemba enega zemljišča za vinorejo, ki doslej ni služilo v to svrhu, n. pr. njive, pašnika itd., naznani se mora najkasneje do konca decembra istega leta, v katerem se je dovršilo sajenje z ameriškimi trtami. Če se ti roki zamudijo, začne se oprostitev zemljiškega davka še le z letom po prijavi za ostali čas desetletne dobe.**

5. Doslej se je zahteval dokaz, da so prijavljene vinorodne parcele pred zasajenjem bile res okusene, oziroma da niso oddaljene od kake odkužene parcele nad 25 km (5 ur hoda). Vsled odloka c. kr. finančnega ministrstva z dne 16. junija 1902, št. 38.937, se ta dokaz lahko opusti in se bo v bodoče podeljevalo oproščenje zemljiškega davka za vse nove nasade, če se bodo le izpolnili pogoji, navedeni pod točko 1 do 4.

O tem se obveščajo vinorejci in pozivljajo, da prosijo brezizjemno za oproščenje zemljiškega davka glede novih nasadov v smislu goraj navedenih navodil. Posebno se nalaga občinskim predstojnikom, da podpirajo tozadevne težnje občanov, zbirajo prijave o zgotovljenih vinogradnih parcelah ter predložijo iste tekom določenega roka c. kr. evidenčni oblasti pristojnega zemljiškodavčnega katastra. V to svrhu služi sledeči obrazec, v kojega naj občinski predstojniki prijave vpisujejo v istem redu, kakor dohajajo, konečno podpišejo in z uradnim pečatom previdene vpošljejo zemljiškodavčnemu uradu.

Izkaz

vinogradov, ki so bili uničeni vsled trtne uši popolnoma ali deloma in so sedaj z novim trjem obsajeni.

Tek. št.	Ime posestnika	Parcela			Prenovljenje vinograda se je izgovilo dne	Opomba
		Štev.	Po- vršina	Oral Sežnji		

Kraj: . . . . ., dne . . . . . N. N.

(Pečat.)

Občinski predstojnik.

Izkaze dobe občinski uradi brezplačno od okrajnih odborov, kjer se nahajajo kot tiskovine.

Če se novi nasad ponesreči vsled ogercev, toče, korenične plesnobe i. t. d. in se mora celoma ali k večjemu obnoviti, more se izprositi podaljšanje podeljenega zemljiškodavčnega oproščenja za pet let v smislu zakona z dne 4. aprila 1902, drž. zak. št. 87.

Dogotovljenje takega novega nasada mora se prijaviti pristojnemu davčnemu uradu ali zemljemercu do konca leta, v katerem se je obnovljenje nasada dogotovilo, na način, ki je opisan v tem navodilu pod točkami 1.—5.

Nadalje se še opozarja na postavo z dne 19. julija 1902, drž. zak. št. 1 ex 1903,

vsled katere se lahko izposluje delni odpis zemljiškega davka za vse vinograde, če doneski istih vsled trtne uši pojemajo ali popolnoma prenehajo.

V to svrhu je treba vložiti prošnjo pri okrajnem glavarstvu o času, ko je še mogoče določiti obseg škode na licu mesta, torej še pred trgatvijo. Odpis davka se izvrši na podlagi posebne preiskave davčnega urada in ostane veljaven, dokler se dotična parcela ne obsadi znova ali začne na kak drug način obdelovati; posestniku ni treba vsako leto vnovič prositi za odpis, kakor se to mora zgoditi pri elementarnih nezgodah, pri pojavu peronospore in drugih trtnih boleznih.

Občinski predstojniki se v prid vinorejcev pozivljajo, da podpirajo iste tudi pri izposlovanju te ugodnosti ter vpošljajo predpisane prošnje okrajnim glavarstvom. Pri tem se priporoča vporaba sledečega obrazca:

Podpis

parcel, poškodovanih po trtni uši.

Tek. št.	Ime posestnika	Ime kosa	Število parcele	Opomba

Tudi te dobijo občinski uradi brezplačno od okrajnih odborov.

Če se je zemljiški davek odpisal samo deloma, dohodki dotičnih parcel pa se še bolj zmanjšujejo ali celo prenehajo, se mora zopet prositi za nadaljni odpis zemljiškega davka. Popolen odpis zemljiškega davka dovoli se le izjemoma.

Ako se okužen vinograd izruje in bodisi začasno ali trajno drugače obdeluje, se davek odmeri po isti kulturni vrsti, kateri se je dotično zemljišče najprej namenilo, vpoštevaje boniteto in druge na čisti donesek vplivajoče okolščine (§ 8. postave z dne 27. junija 1885, drž. zak. št. 3 ex 1886).

V to svrhu se mora sprememba obdelovanja javiti tekom šestih tednov potem, ko se je izvršila, davčnemu uradu ali zemljemercu pismeno ali ustmeno ter predložiti certifikat občinskega predstojnika, v kojem je okuženje parcele uradno potrjeno. Če se ta rok zamudi, bo se sprememba obdelovanja vpoštevata še le pričeni s prvim letom po prijavi.

Če bi se obsadila parcela, ki se je začasno drugače obdelovala, znova z ameriškim trsjem, se mora to seveda zopet javiti. Ob enem se naj prosi za oproščenje desetletnega zemljiškega davka za nove nasade.

Konečno se opozarja še na to, da so vse v predstoječem razglasu omenjene prošnje in vloge koleka proste. *)

V Gradcu meseca junija 1906.

Od štajerskega deželnega odbora.

Edmund grof Attems.

*) Ta razglas sem sprejel v „Gospodar. Glasnik“ tako, kakor sem ga že dobil prestavljenega od vis. dežel. odbora.

Prosim tem potom vse spodnještajerske slovenske liste, da sprejmejo v interesu naših vinogradarjev ta razglas v svoje cenjene liste.

Obračam se tudi do vseh prijateljev naših kmetovalcev na slovenskem Spodnjem Štajerskem, zlasti do p. t. č. duhovščine, p. t. č. učiteljstva, da razložijo ljudstvu ob ugodni priliki ta razglas.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruza		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ...	50	850	8—	820	11—	780	10—						
Ormož ...	50	750	650	6—	920	750	9—						
Gradec ...	50	875	755	850	1117	813	9—						
Ljubno ...	50	930	770	850	1090	8—							
Maribor ...	50												
Ptuj ...	50	775	7—	7—	1150	8—	9—						
Inomost ...	50	10—	853			843							
Celovec ...	50	980	860		1005	894							
Ljubljana ...	50												
Pešt ...	50												
Solnograd ...	50	950	790	9—	925	820							
Dunaj ...	50	824	683	735*	1001*	723*							
Linc ...	50												

Graško tržno poročilo.

Sejm s krmo in slamo od 16. do 22. julija 1906. Pripejalo se je 61 vozov z 524 meterskimi stoti sena in 29 vozov z 212 meterskimi stoti slame; sejm je bil boljše obiskan kakor pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 4.60 do K 5.60, sladko od K 4.40 do K 5.40; ržena slama od K 5.20 do K 5.80; pšenična slama od K 5.— do K 5.60, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejm z rogato živino dne 26. julija 1906. Prignalo se je 277 volov, 153 bikov, 413 krav, 100 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice in — konjev.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov; 24 bikov, 16 krave, — telet; na Gornje Štajersko: 90 volov, 30 bikov, 70 krav, — telet; na Vorarlberško: 10 volov, 20 bikov, 60 krav, 6 telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: 7 volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: 7 volov, — bikov, 4 krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 40 krav, — telet; na Češko: 12 volov, 2 bikov, 50 krav, — telet; v Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže klavni voli, tosti od K 78.— do K 84.— (izjemoma K 92.—), poltosti od K 72.— do K 76.—, suhi od K 66.— do K 70.—; voli za pitanje od K 72.— do K 78.—; klavne krave, tolste od K 60.— do K 68.—, poltolste do K 52.— do K 58.—, suhe od K 42.— do K 50.—; biki od K 60.— do K 80.—; dojne krave do 4. teleta od K 60.— do K 72.—, čez 4. tele od K 52.— do K 58.—, breje od K 52.— do K 60.—; mlada živina od K 60.— do K 72.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet; od K —.— do K —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 27. julija 1906. Zaklana živina: 826 telet, 1309 svinj, 4 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.— do K 1.06; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.06 do K 1.14; nemške mesne svinje od K 1.38 do K 1.44; nemške pitanske svinje od K 1.28 do K 1.34; ogrske mesne svinje od K 1.24 do K 1.36; ogrske pitanske svinje Ia od K —.— do K —.—; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.26 do K 1.32; bosnjaške pitanske svinje, debele od K —.— do K —.—; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K —.68; do K —.76; kozlički in jagnjeta od K 6.— do K 8.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letni in živinski sejmi.

Dne 7. avgusta v Fürstenfeldu (hmeljski sejm); v Ormožu (svinjski sejm); v Ptuj; v Rogatcu; v Radgoni*.

Dne 8. avgusta v Mariboru*; v Ptuj (sejm s ščetinarji); v Imenem (sejm s ščetinarji); okr. Kozje.

Dne 9. avgusta v Saatzkoglnu, okr. Feldbach; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejm); v Gradcu*.

Dne 10. avgusta v Übelbachu**, okr. Frohnleiten; v Mooskirchenu**, okr. Voitsberg; v Grafendorfu, okr. Hartberg; v Gleisdorfu**; v Fladnitzu**, okr. Weiz; v Celju**; v Deutschlandsbergu**; v Stubenbergu**, okr. Pöllau; v Judenburgu*; pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, okr. Ptuj; v Radgoni**; v Podčetrtku**, okr. Kozje; v Brežicah**; v Rotteneggu**, okr. Birkfeld; v Slovenjem Gradcu**; v Lučanah, okr. Arvež; v Gr. Kleinu, okr. Lipnica.

Dne 11. avgusta v Blumendorfu, okr. Hartberg; v Brežicah (svinjski sejm); v Windisch-Hartmannsdorfu**, okr. Gleisdorf.

Dne 13. avgusta v Stubalpe, okr. Voitsberg; pri sv. Jurju v Slovenskih Goricah**; okr. sv. Lenart v Slovenskih Goricah; v Vordernbergu, okr. Ljubno; pri sv. Lovrencu na Koroški železnici**.

Dne 14. avgusta v Feldbachu*; v Fürstenfeldu (hmeljski sejm); v Gaalu**, okr. Knittelfeld; v Ormožu (svinjski sejm); na Ptujski Gori**.

Dne 15. avgusta na Frauenbergu, okr. Liezen; pri sv. Trojici v Slovenskih Goricah, okr. sv. Lenart v Slovenskih Goricah.

Dne 16. avgusta v Ptuj (konjski sejm, sejm z govedom in s ščetinarji); v Imenem (sejm

s ščetinarji), okr. Kozje; v Arvežu (sejm z drobnico); v Brucku; v Mozirju**, okr. Gornjigrad; pri Sv. Martinu**, okr. Deutschlandsberg; v Frohnleiten**; v Lembachu*, okr. Maribor; v Zgornji Polskavi, okr. Slovenska Bistrica; pri sv. Vidu niže Ptuja**; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejm); v Stradenu, okr. Cmurek; v Slivnici**; v Vuze-nici**, okr. Marenberg; v Strazu**, okr. Lipnica; v Gradcu*.

Dne 17. avgusta v Jarenini*, okr. Maribor; v Šmarju pri Jelšah; v Kapelah**, okr. Brežice.

Dne 18. avgusta v Radvanju, okr. Maribor; v Brežicah (svinjski sejm).

Dne 19. avgusta v Ardingu, okr. Liezen.

Dne 20. avgusta v Jagerbergu, okr. Kirchbach; v Neudau, okr. Hartberg; pri sv. Jurju na Pesnici**, okr. Maribor; v Pilstanju**, okr. Kozje; v Gasenu**, okr. Birkfeld; v Pischelsdorfu**, okr. Gleisdorf; v Čermožišah, okr. Rogatec; v Predingu**, okr. Wildon.

Dne 21. avgusta v Fürstenfeldu (hmeljski sejm); v Ormožu (svinjski sejm); v Marjinem Celju*, okr. Kindberg.

Dne 22. avgusta v Imenem (sejm s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*; v Ptuj (sejm s ščetinarji).

Oznanilo.

— Opekarna na paro —
in tovarna za glinaste izdelke delniške družbe v Ilirski Bistrici (Kranjsko)

priporoča kot posebnost, svoje priznane dobre, od visokega deželnega kulturnega sveta odobrene

drenažne cevi

ki so napravljene iz izvrstne, apna proste gline. Te cevi nam služijo za osuševanje mokrotnih njiv. Dobe se po 4, 5, 6 do 21 cm v premeru.

Nadalje se priporoča

raznovrstna opeka, kakor rezana, žlebnata i. t. d.

1—5

Na zahtevo se pošljejo vzorci.

Hrvatsko-slavonska kmetijska deželna razstava v Zagrebu, Hrvatsko.

Kraljeva hrvaško-slavonsko-dalmatinska deželna vlada priredi od 15. do 19. septembra 1906 v deželnem stolnem mestu Zagrebu, Hrvatsko, deželno razstavo plemene in koristne živine (konj, teške in lahke pasme, goved, svinj, ovac, koz in perutnine).

Po ti razstavi se vrši od 20. do 25. septembra 1906 ravnotam deželna razstava sadja in grozdja in od 22. do 28. septembra deželna razstava sladkovodnih in morskih rib.

Navedene časovne razstave se bodo zelo poučno dopolnile z razstavo kmetijskih pomožnih in povspesovalnih sredstev, kakor so n. pr. kmetijski stroji, orodja, krmila in umetna gnojila (mednarodno), potem kmetijski pouk, kmetijsko preskuševanje, kulturna tehnika, konečno s trajno vrtnarsko, vinarsko in sadjarsko razstavo. Ta razstava traja od 1. do 30. septembra.

Razstava zgodnjega sadja (1.—5. septembra), psov (5.—7. septembra), in čebelarstva razstava, vinske konkurence najboljših vin dežele, vsak dan poučna kmetijska predavanja in demonstracije o živinoreji, vinarstvu, rastlinstvu, kletarstvu i. t. d., izleti bodo nudili občinstvu gotovo mnogo vspešljivega in podučljivega.

Obisk razstave se bode toraj jednako izplačal tako kupcu kakor turistu.

Trgovci najde kot odjemalci konje, govedo za pleme, podrejo in mesnico, nadalje svinje, perutnino, sadje, grozdje, vino, medtem ko ima kot prodajalec široko polje za razpečevanje svojih kmetijskih strojev, umetnih gnojil, močnih krmil i. t. d.

Turista bo poučilo resno strmljenje hrvaškega naroda po gospodarskem napredku o možnosti njegovega razvoja, zanimalo ga bo živahno južno vrvenje na razstavi (vsak dan vojaška godba, izvrstne pijače, krasno grozdje in sadje, narodna jedila i. t. d.), pisana in krasna noša hrvaškega ljudstva na deželi, zadovoljile ga bodo popolnoma vrtna naprave, posejane s krasnimi cveticami, in divna okolica Zagreba.

Zagreb leži ob vznožju zelenega, 1000 m visokega gorovja „Sljeme“ in je središčje prog, ki peljajo od Budimpešta, Sarajeva, Beograda in Orijenta k Adrijanskemu morju. V Zagrebu se začnejo železniške proge, ki vodijo v Banjaluko, Samobor, Zagorje. Iz Zagreba v Reko ob adrijanski obali je 6 ur, h krasnim Plitviškim jezerom 8 ur.

Zagreb ima mnogo komfortnih hotelov, na razpolago so kočije, gledališče (drama in opereta); zgradila sta gledališče leta 1895. Helmer & Fellner, ter ima tudi dosti umetniških zbirk i. t. d.

Morebitna vprašanja se naj stavijo na podpisane vladnega komisarja kraljeve hrvaško-slavonske kmetijske deželne razstave v Zagrebu, Hrvatsko.

Dr. Ivo Mallin m. p.